

Verbinden in veelstemmigheid

Geliefd mens,

Tijdens het festival *De nieuwe liedkracht* in Bussum gaf componist Merlijn Twaalfhoven een lezing. Hij vertelde dat het tot in de achttiende eeuw niet gebruikelijk was om muziek uit te voeren voor een stil, toekijkend publiek. Muziek maken moest je 'doen' en dat deed je samen. In de afgelopen tweehonderd jaar is dat sterk veranderd. Wij zijn gewend geraakt aan concerten waarin musici spelen en het publiek luistert. We kopen een kaartje, nemen plaats in de zaal en 'consumeren' de muziek, in de hoop geraakt te worden. En we hebben grote kans om na afloop direct het verzoek te krijgen om ons oordeel online te geven.

Twaalfhoven vertelde hoe hij zich als componist op een bepaald moment is gaan omdraaien. Letterlijk en figuurlijk. Hij wilde het publiek weer betrekken bij zijn werk en met hen samen muziek maken. Dat bleek voor velen best ongemakkelijk, want daar had men geen kaartje voor gekocht. Tegenwoordig gaat hij nog een stap verder. Hij nodigt aanwezigen uit om zelf te beginnen, zelf te stoppen en zelf klanken voort te brengen; zonder dirigent, zonder notenschrift, zonder zekerheid toch samen én in verbinding muziek te maken. Tijdens het festival merkte ik hoeveel ongemak ik voelde en welke nieuwe vaardigheden dit van mij vroeg, zoals het verdragen van onzekerheid. Want wat moest ik nu eigenlijk precies doen? Het betekende in ieder geval een intense en aandachtige manier van luisteren, dicht bij mezelf blijven zonder me in te houden en zonder een ander te overheersen én verantwoordelijkheid te nemen voor het geheel. Zonder dat iemand mij hierin de weg wees.

We leven in een tijd van verandering, onzekerheid en chaos. Wat in mijn muzikale ervaring zo tastbaar werd, is geen uitzondering maar een spiegel van deze tijd. Steeds vaker worden we uitgenodigd om te leven zonder vaste kaders, zonder zekerheid over het verloop en zonder dat één iemand de enig juiste richting aangeeft. Deze tijd vraagt daarmee om het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden, niet alleen als musici maar als mensen in deze wereld, ook binnen het Apostolisch Genootschap.

Het samen in liefde deze aarde bewonen - zonder partituur waarin elke maat vastligt - betekent zoeken en kunnen verdragen van onzekerheid. Niet weten wanneer iets begint of eindigt en niet weten of je het wel 'goed' doet. In het dagelijks leven proberen we onzekerheid vaak snel te reduceren met regels, meningen of besluiten. Maar deze tijd vraagt meer en meer om onzekerheid niet op te lossen, maar om het erin en ermee uit te houden. Dat vergt moed en vertrouwen: vertrouwen dat er iets kan ontstaan zonder dat de uitkomst vooraf vastligt en in het besef dat niet-weten geen tekort is, maar een opening kan zijn naar iets nieuws.

Nauw verwant hieraan is het uithouden van je handelingsverlegenheid. Dat moment waarop je voelt dat je aan zet bent, maar niet weet wat je zult doen. We zijn geoefend in doen en oplossen, maar minder in wachten, aanvoelen en afstemmen. Deze vaardigheid vraagt dat je jezelf niet direct tot actie dwingt maar ruimte geeft om te zien wat zich aandient.

Ook wordt écht luisteren van ons gevraagd. Niet luisteren om te reageren of te oordelen, maar om waar te nemen. Wat klinkt er werkelijk? Wat gebeurt er in de ander en wat roept dat in mij op? Een soort vertraagd, tastend luisteren voorbij de eerste reflex. Dat vraagt present zijn, het geduld en vermogen hebben om niet meteen alles te hoeven begrijpen of het ermee eens te zijn. Dit luisteren kan soms ook heel confronterend zijn: je voelt je spieren zich aanspannen, je wangen rood worden, van irritatie of van enthousiasme. De kunst is om die gevoelens niet weg te drukken, maar ze ook niet leidend te laten zijn.

Wanneer we samen én in verbinding willen leven, dan is misschien wel het meest spannende dat niemand alléén de richting bepaalt. Alle stemmen doen ertoe, hoe verschillend soms ook. Dit vraagt besef van gezamenlijke verantwoordelijkheid: mijn houding beïnvloedt het geheel. Als we de kracht van verbinding willen ervaren, dan betekent dat voor ons om te leren vertrouwen dat het vermogen om samen mens te zijn in ons zit én door ons een stem krijgt.

Met een hartelijke groet, graag uw broeder,
Marten van der Wal

We gedenken hen die ons zijn voorgegaan